2026/1690

2026 9 10

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2026/1690

2026 m. balandžio 29 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimų dėl Europos Sąjungos bendrųjų įmonių 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Netaršios aviacijos bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Švariojo vandenilio bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Europos geležinkelių bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centro 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Lustų bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendrosios įmonės 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 102 straipsnį ir V priedą,

— atsižvelgdamas į Transporto ir turizmo komiteto nuomonę,

— atsižvelgdamas į 2014 m. liepos 31 d. Tarybos reglamentą (ES) Nr. 833/2014 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje [1], 2014 m. liepos 31 d. Tarybos sprendimą 2014/512/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje [2], ir paskesnius sankcijų paketus, kuriuos Taryba priėmė Rusijos atžvilgiu dėl jos karinės agresijos prieš Ukrainą,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A10-0046/2026),

[1] OL L 229, 2014 7 31, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj.
[2] OL L 229, 2014 7 31, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2014/512/oj.

A. kadangi Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė, Netaršios aviacijos bendroji įmonė, Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė, Švariojo vandenilio bendroji įmonė, Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė, Europos geležinkelių bendroji įmonė, Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendroji įmonė ir Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendroji įmonė buvo įsteigtos pagal Tarybos reglamentą (ES) 2021/2085 ([3]), žinomą kaip Bendrasis pagrindinis aktas;

B. kadangi Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė buvo įsteigta pagal Reglamentą (ES) 2021/2085; kadangi 2023 m. liepos mėn. Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė pagal Tarybos reglamentą (ES) 2023/1782 ([4]) buvo pertvarkyta į Lustų bendrąją įmonę;

C. kadangi Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė buvo įsteigta 2007 m. balandžio mėn. pagal Tarybos sprendimą 2007/198/Euratomas ([5]);

D. kadangi Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė buvo įsteigta pagal Tarybos reglamentą (ES) 2021/1173 ([6]);

E. kadangi Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras buvo įsteigtas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/887 ([7]);

F. kadangi Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio paskirtis – Europoje plėtoti modernizuotą oro eismo valdymą (OEV) ir moksliniais tyrimais bei inovacijomis paspartinti Skaitmeninio Europos dangaus iniciatyvos įgyvendinimą;

G. kadangi Netaršios aviacijos bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas siekiant pertvarkyti aviaciją taip, kad ateityje ji būtų tvari ir neutralaus poveikio klimatui;

H. kadangi Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į tarpdalykinius, tvarius ir pacientų poreikiams pritaikytus sveikatos srities mokslinius tyrimus ir inovacijas;

I. kadangi Švariojo vandenilio bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu vandenilio ir kuro elementų technologijų tyrimų ir inovacijų srityje veikiantis subjektas;

J. kadangi Lustų bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kuris skatina novatoriškų naujos kartos puslaidininkių technologijų plėtrą ir stiprina Europos lustų gamybos pajėgumus pagal Europos lustų iniciatyvą;

K. kadangi Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kuriais siekiama tvaraus ir konkurencingo žiedinės biožaliavinės pramonės sektoriaus;

L. kadangi Europos geležinkelių bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas geležinkelių sektoriuje;

M. kadangi Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, sudarantis sąlygas sutelkti išteklius našiosios kompiuterijos kūrimui ir diegimui Europoje;

N. kadangi Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio tikslas – palengvinti ir plėtoti pramonės lyderystę Europoje 5G ir 6G tinklų ir paslaugų srityje;

([3]) 2021 m. lapkričio 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą Europos horizontas steigiamos bendrosios įmonės ir panaikinami reglamentai (EB) Nr. 219/2007, (ES) Nr. 557/2014, (ES) Nr. 558/2014, (ES) Nr. 559/2014, (ES) Nr. 560/2014, (ES) Nr. 561/2014 bei (ES) Nr. 642/2014 (OL L 427, 2021 11 30, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2085/oj).

([4]) 2023 m. liepos 25 d. Tarybos reglamentas (ES) 2023/1782, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės, kiek tai susiję su Lustų bendrąja įmone (OL L 229, 2023 9 18, p. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1782/oj).

([5]) 2007 m. kovo 27 d. Tarybos sprendimas 2007/198/Euratomas, įsteigiantis Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę ir suteikiantis jai lengvatas (OL L 90, 2007 3 30, p. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj).

([6]) 2021 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2021/1173 dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės įsteigimo ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) 2018/1488 (OL L 256, 2021 7 19, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1173/oj).

([7]) 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/887, kuriuo įsteigiamas Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras ir Nacionalinių koordinavimo centrų tinklas (OL L 202, 2021 6 8, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/887/oj).

O. kadangi Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į infekcinių ligų socioekonominės naštos Užsacharo Afrikoje mažinimą taikant naujas ir patobulintas sveikatos technologijų programas, taip pat į pasirengimo infekcinėms ligoms ir reagavimo į jas gerinimą pasauliniais tikslais;

P. kadangi Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras buvo įsteigtas tam, kad dirbtų su Nacionalinių koordinavimo centrų tinklu ir remtų inovacijas bei pramonės politiką kibernetinio saugumo srityje;

Q. kadangi Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės tikslas – užtikrinti Sąjungos indėlį į ITER tarptautinį branduolių sintezės energijos projektą, įgyvendinti Euratomo ir Japonijos platesnio požiūrio susitarimą ir pasirengti demonstracinio branduolių sintezės reaktoriaus ir susijusių įrenginių statybai;

R. kadangi Europos Sąjunga priėmė precedento neturintį skaičių sankcijų paketų, susijusių su Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą, kurių tikslas – susilpninti Rusijos ekonominius, finansinius ir karinius pajėgumus tęsti karą ir taip galutinai užbaigti agresijos karą, apginti Ukrainos teritorinį vientisumą ir jos gyventojų saugumą ir užtikrinti tarptautinės teisės ir Jungtinių Tautų Chartijos principų laikymąsi; kadangi Europos Sąjunga priėmė keletą priemonių, kad visiškai panaikintų Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos energijos, įskaitant branduolinės energetikos sektorių;

S. kadangi Europos Audito Rūmai paskelbė, kad nuo 2025 finansinių metų bus pradėtas taikyti patikslintas bendrųjų įmonių audito metodas;

Bendroji informacija

1. palankiai vertina bendrųjų įmonių vaidmenį remiant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą transporto, energetikos, sveikatos, žiedinės biologinės pramonės, pagrindinių elektroninių komponentų, dirbtinio intelekto ir superkompiuterijos, kibernetinio saugumo ir tinklų sistemų srityse; primygtinai ragina bendrąsias įmones sudaryti palankesnes sąlygas mokslo žinias paversti rinkai parengtomis inovacijomis ir įdiegti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama, kad jų veikla padėtų stiprinti Europos pasaulinį strateginį savarankiškumą, konkurencingumą, saugumą, įskaitant kibernetinį saugumą, aplinkos tvarumą ir pasiekti klimato tikslus, siekiant apsaugoti ypatingos svarbos mokslinius tyrimus, duomenis ir infrastruktūrą; ragina bendrąsias įmones skatinti reguliarius kibernetinio saugumo mokymus, kad būtų sustiprintas atsparumas kibernetinėms grėsmėms;

2. primena, kad, kaip nurodo Audito Rūmai, vertinama, kad pagal dabartinę daugiametę finansinę programą (DFP) mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrosios įmonės turėtų valdyti didelį – 17,2 mlrd. EUR siekiantį biudžetą iš Sąjungos piniginio įnašo ir pritraukti 21,3 mlrd. EUR kitų narių įnašų; pabrėžia, kad vertinama, kad pagal dabartinę DFP Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė turėtų valdyti 5,6 mlrd. EUR biudžetą ([8]);

3. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į kitą 2028–2034 m. laikotarpio DFP, bendrosios įmonės ir toliau bus labai svarbios stiprinant Sąjungos strateginį savarankiškumą, tvarumą, saugumą ir konkurencingumą; todėl ragina Komisiją ir biudžeto valdymo instituciją užtikrinti, kad bendrosios įmonės pagal būsimą DFP gautų pakankamą, stabilų ir ilgalaikį finansavimą, atitinkantį jų didėjančias pareigas ir vaidmenį, kurį jos atlieka kaip pagrindinė inovacijų varomoji jėga strateginiuose sektoriuose, pavyzdžiui, energetikos, skaitmeninių technologijų, puslaidininkių, švarios energijos, sveikatos ir su gynyba susijusių mokslinių tyrimų srityse;

4. pažymi, kad bendrosios įmonės yra grindžiamos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėmis, kurios nukreipia investicijas ir pritraukia viešųjų ir privačiųjų lėšų bendriems tikslams remti; šiuo atžvilgiu primena, kad norint užtikrinti tolesnę tokių partneryščių naudą privačiojo sektoriaus narių įnašai turi atitikti nustatytas siektinas reikšmes; atkreipia dėmesį į tai, kad dėl nepakankamų privačių narių įnašų kai kurios bendrosios įmonės, siekdamos savo tikslų, susiduria su finansiniais sunkumais; be to, ragina bendrąsias įmones ir Komisiją vengti pernelyg didelio pasikliovimo nepiniginiais įnašais papildomai veiklai (IKAA), kaip priemone tikslams pasiekti, ir užtikrinti tinkamą, skaidrų ir proporcingą jų naudojimą, atsižvelgiant į tai, kad tokia veikla nėra įtraukta į bendrųjų įmonių darbo programas ir biudžetus ir jos Audito Rūmai neaudituoja; todėl primygtinai ragina didinti IKAA ataskaitų teikimo ir patvirtinimo metodikų skaidrumą ir Komisijos vykdomą jų priežiūrą, taip pat teikti pirmenybę įnašams, susijusiems su konkurso būdu skirtais bendrosios įmonės finansuojamais veiksmais;

([8]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/iter_en.

5. pripažįsta, kad bendrosios įmonės atlieka svarbų vaidmenį stiprinant Sąjungos strateginį savarankiškumą, pasirengimą ir atsparumą sparčiai kintančiame pasaulio geopolitiniame kontekste, kuriam būdingi sudėtingi ir nuolat kintantys iššūkiai; palankiai vertina bendrųjų įmonių indėlį į technologines inovacijas, skaitmeninį savarankiškumą ir kibernetinį saugumą, tvarius transporto sprendimus, energetinę nepriklausomybę, žiedinę ekonomiką ir visuomenės sveikatą;

6. ragina visas bendrąsias įmones bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais laikytis didžiausio budrumo, visapusiškai atsižvelgiant į galiojančią Sąjungos ribojamųjų priemonių tvarką ir tikslą užtikrinti Europos strateginį savarankiškumą;

7. pripažįsta bendrųjų įmonių svarbų indėlį skatinant mokslinius tyrimus, inovacijas ir technologijų plėtrą tokiuose sektoriuose kaip aviacija, geležinkeliai ir oro eismo valdymas; patvirtina, kad jos atlieka esminį vaidmenį remiant Sąjungos prioritetinius tikslus strateginio savarankiškumo, tvarumo, skaitmeninės transformacijos, saugumo ir konkurencingumo srityse;

8. pripažįsta, kad Europos Sąjungos bendrosios įmonės yra itin svarbus įrankis, padedantis stiprinti Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus, skatinant didelio masto viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes strateginėse pramonės srityse; pripažįsta, kad bendrosios įmonės, naudodamosi savo gebėjimu sutelkti išteklius, koordinuoti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir mažinti atotrūkį tarp mokslinių tyrimų ir diegimo rinkoje, padeda paspartinti technologijų pažangą, o jos atskiri subjektai negalėtų pasiekti savarankiškai; pakartoja, kad svarbu užtikrinti bendrųjų įmonių veiklos skaidrumą, atskaitingumą ir efektyvų viešųjų išteklių valdymą;

9. pripažįsta, kad bendrosios įmonės, sutelkdamos pramonės, akademinės bendruomenės, mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ ir viešojo sektoriaus institucijas bendriems tikslams, užtikrina efektyvų Sąjungos lėšų naudojimą, skatina Europos lyderystę strateginių pagrindinių technologijų srityje, remia vertybėmis grindžiamas inovacijas, Sąjungos strateginį savarankiškumą ir tiesiogiai prisideda prie tvaraus ekonomikos augimo ir kokybiškų darbo vietų kūrimo visoje Sąjungoje;

10. primygtinai ragina bendrąsias įmones imtis aktyvesnės institucinės komunikacijos veiklos, kad būtų galima užtikrinti, kad visuomenė būtų gerai informuota apie jų indėlį siekiant Sąjungos tikslų ir apie institucinių partneryščių, kuriose dalyvauja privatūs subjektai, būtinybę ir pridėtinę vertę, ir šią veiklą vykdyti taip, kad ji būtų aiški ir švietėjiška;

11. palankiai vertina Audito Rūmų 2024 finansinių metų metinę ataskaitą dėl ES bendrųjų įmonių (Audito Rūmų ataskaita), kurioje pateikiamas konkretus patikinimo pareiškimas dėl kiekvienos bendrosios įmonės metinių finansinių ataskaitų ir jose pateiktų operacijų; pabrėžia, kad Audito Rūmų misija yra labai svarbi siekiant patikimai vykdyti Sąjungos biudžetą ir jį prižiūrėti; ragina toliau taikyti šią gerąją praktiką; palankiai vertina gerą bendrųjų įmonių bendradarbiavimą su Audito Rūmais rengiant Audito Rūmų ataskaitą ir atkreipia dėmesį į paaiškinimus dėl kai kurių pastabų ir dalykų, pateiktus bendrųjų įmonių atsakymuose;

12. kadangi 2025 m. spalio 1 d. Audito Rūmai paskelbė, kad nuo 2025 finansinių metų bus pradėtas taikyti peržiūrėtas bendrųjų įmonių audito metodas; pažymi, kad šį pokytį, be kita ko, paskatino personalo pajėgumų apribojimai ir tai, kad Komisijos vidaus audito tarnyba, anksčiau atlikusi bendrųjų įmonių auditą, nutraukia bendrųjų įmonių pagal programą „Europos horizontas“ vykdomą auditą, dėl to sumažėja papildomo audito patikinimo galimybės; taip pat pažymi, kad pagal naująjį metodą numatomas tinkamas audito imties dydis, visų bendrųjų įmonių audito darbo konsolidavimas ir dviejų atskirų patikinimo pareiškimų, pagrįstų papildomomis teminėmis ir specialiosiomis ataskaitomis, pateikimas; ragina Audito Rūmus užtikrinti, kad peržiūrėta metodika būtų įgyvendinta laiku ir kad ji taip pat atitiktų aukščiausius audito kokybės, patikimumo ir patikinimo standartus, siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus;

13. palankiai vertina tai, kad 2024 m. rugsėjo 24 d. Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras užsitikrino finansinį savarankiškumą; todėl pažymi, kad 2024 finansiniais metais Audito Rūmai pirmą kartą atliko šios bendrosios įmonės auditą, be kitų vienuolikos bendrųjų įmonių;

14. yra įsitikinęs, kad 2024 finansiniais metais keletas bendrųjų įmonių patyrė arba galėjo patirti didelį poveikį dėl svarbių įvykių, kurie galėjo turėti įtakos jų veiklos rezultatams; visų pirma pabrėžia, kad:

   a) tam tikrų bendrųjų įmonių veiklai toliau darė didelį poveikį Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą; toks poveikis ypač akivaizdus kalbant apie tiekimo grandinių sutrikimus, projektų įgyvendinimo vėlavimą ir veiklos sąnaudų padidėjimą;

b) Jungtinės Amerikos Valstijos atšaukė labai didelę dalį Jungtinių Amerikos Valstijų tarptautinio vystymosi agentūros administruojamų programų, įskaitant programas visuotinės sveikatos srityje, todėl gali sumažėti dviejų šioje srityje veikiančių Europos Sąjungos bendrųjų įmonių (Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendrosios įmonės ir Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendrosios įmonės) bendro finansavimo ir partnerystės galimybės, taip pat gali išaugti tiekimo grandinėms kylanti ir su įgyvendinimu susijusi rizika ir padidėti finansinis spaudimas bei neapibrėžtumas Sąjungai; tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad, kalbant apie programų atšaukimo momentą, Sąjungai taip pat atsiranda strateginė galimybė sustiprinti savo vaidmenį visuotinės sveikatos srityje, padidinti atsparumą ir įtvirtinti savo lyderystę;

c) 2024 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojo Europos Sąjungos dirbtinio intelekto reglamentas ([9]), kuriuo nustatoma bendra didelės rizikos dirbtinio intelekto sistemų ir skaidrumo pareigų teisinė sistema; daug bendrųjų įmonių, ypač sudariusių skaitmeninės, inovacijų ir dirbtinio intelekto sričių partnerystes, turės prisitaikyti prie šios sistemos, o tai gali reikšti didesnius atitikties reikalavimus, reglamentavimo rizikos vertinimą ir projekto apimties, kvietimų teikti pasiūlymus bei įvairių įgyvendinant projektą dalyvaujančių subjektų atsakomybės pokyčius;

15. primena, kad bendrosios įmonės privalo vykdyti savo operacijas laikydamosi patikimo finansų valdymo principų, taip veiksmingai prisidėdamos prie Sąjungos politikos tikslų ir patikimo Sąjungos biudžeto vykdymo; vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl tam tikrų aspektų, kurie buvo nurodyti Audito Rūmų pastebėjimuose, pateiktuose šioje rezoliucijoje;

Metinės finansinės ataskaitos

16. pažymi, kad Audito Rūmų ataskaitoje nustatyta, jog 2024 m. dvylikos bendrųjų įmonių metinėse finansinėse ataskaitose jų finansinė būklė 2024 m. gruodžio 31 d., pinigų srautų rezultatai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama jų finansiniuose reglamentuose ir Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintose apskaitos taisyklėse; taip pat pažymi, kad dėl to Audito Rūmai pateikė besąlygines audito nuomones dėl bendrųjų įmonių metinių finansinių ataskaitų patikimumo;

17. pažymi, kad Audito Rūmų ataskaitoje nurodyta, jog metinėse finansinėse ataskaitose pateiktos operacijos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos; be to, pažymi, kad dėl to Audito Rūmai pateikė besąlygines audito nuomones dėl bendrųjų įmonių finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų ir mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo;

18. pažymi, kad Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centro 2024 m. metinėje finansinėje ataskaitoje trūksta išsamios informacijos apie narių bendrus įnašus, sumokėtus prieš užsitikrinant savarankiškumą; 2024 m. metinėje finansinėje ataskaitoje neatskleidžiami įnašai į programas „Europos horizontas“ ir „Skaitmeninė Europa“, taip pat bendri įnašai nepalyginami su kiekvienai programai nustatytais metiniais tikslais; pritaria Audito Rūmų rekomendacijai, kad Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras turėtų sistemingai rinkti, stebėti ir teikti ataskaitas apie valstybių narių savanoriškus finansinius ir nepiniginius įnašus į bendrus veiksmus ir susijusias administracines išlaidas;

19. pažymi, kad rizika visų bendrųjų įmonių pajamų teisėtumui ir tvarkingumui įvertinta kaip maža;

Biudžeto ir finansų valdymas

20. pažymi, kad 2024 m. bendras dvylikos bendrųjų įmonių, kurias tikrino Audito Rūmai, mokėjimų biudžetas sudarė 3,2 mlrd. EUR; pažymi, kad Audito Rūmai mano, kad bendras turimas mokėjimų biudžetas apima nepanaudotus ankstesnių metų asignavimus, kuriuos bendrosios įmonės vėl įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotąsias pajamas ir perskirstymus kitiems metams; konkrečiau, pažymi, kad:

a) visas turimas Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 112,7 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 111,2 mln. EUR 2023 m.) ir 110,6 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 241,5 mln. EUR 2023 m.); atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos

([9]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828, (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L, 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis buvo 42 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 36 % mokėjimų asignavimų atveju; pažymi, kad bendroji įmonė buvo numačiusi šiuos mažus rodiklius ir juos daugiausia lėmė veiklos išlaidos; kaip ir ankstesniais metais, reiškia susirūpinimą dėl mažo infrastruktūrai ir veiklos išlaidoms skirtų mokėjimų asignavimų panaudojimo lygio, nes jis 2024 m. dar labiau sumažėjo – iki 45 %, palyginti su 55 % 2023 m.; taip pat pažymi, kad 2024 m. 3,1 mln. EUR nepanaudotų administracinių mokėjimų asignavimų buvo perkelta į 2025 m. biudžetą; be to, 11,3 mln. EUR nepanaudotų administracinių mokėjimų asignavimų buvo atidėta į rezervą numatytoms būsimoms administracinėms išlaidoms; pritaria Audito Rūmų rekomendacijai, kad planuojant 2027 m. administracinių mokėjimų biudžetą Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė turėtų proaktyviai atsižvelgti į iki 2024 m. pabaigos jau sukauptų nepanaudotų administracinių asignavimų sumą;

b) visas turimas Netaršios aviacijos bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 172,0 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 269 mln. 2023 m.) ir 302,6 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 486,0 mln. EUR 2023 m.); be to, atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Netaršios aviacijos bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis siekė 99,9 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 84,4 % mokėjimų asignavimų atveju (išskyrus nepanaudotus asignavimus); pažymi, kad mažesnį lygį mokėjimų atveju (84,4 %) daugiausia lėmė tai, kad paslaugos buvo sutelktos ir sąskaitos faktūros dar nebuvo išrašytos, ir tai, kad lėšos buvo sutelktos laikotarpio pradžioje 2025 m. veiklai; pripažįsta, kad apskritai biudžeto vykdymo tempas yra geras; vis dėlto pabrėžia, kad infrastruktūrai ir veiklos išlaidoms skirtų mokėjimų asignavimų ir programos „Europos horizontas“ biudžeto mokėjimų įvykdymo lygis buvo žemas – jis 2024 m. atitinkamai siekė tik 67 % ir 52 %; pažymi, kad Netaršios aviacijos bendroji įmonė testuoja naują Europos Komisijos biudžeto, apskaitos ir finansų sistemą (SUMMA) ir kad ji dar nėra visapusiškai įdiegta; todėl ragina bendrąją įmonę užtikrinti duomenų patikimumą ir, jei reikia, taikyti tinkamą rankinį tvarkymą ir papildomas tikrinimo priemones;

c) visas turimas Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 269,8 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 223,2 mln. 2023 m.) ir 205,7 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 225,9 mln. EUR 2023 m.); atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis pasiekė 65,6 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 94,6 % – mokėjimų asignavimų atveju; pabrėžia, kad veiklos išlaidoms skirtų įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas – jis pasiekė 64,5 %; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą ir apskritai ragina ją užtikrinti tinkamą visų jos biudžeto skirsnių vykdymo tempą;

d) visas turimas Švariojo vandenilio bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 215,1 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 268,9 mln. 2023 m.) ir 150,7 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 327,8 mln. EUR 2023 m.); taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Švariojo vandenilio bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis pasiekė 98 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 84,3 % mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad didelių problemų, susijusių su biudžeto vykdymo tempu, nebuvo; vis dėlto pabrėžia, kad infrastruktūrai ir veiklos išlaidoms skirtų mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas – jis siekė tik 58,2 %; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimus; pritaria Audito Rūmų rekomendacijai, kad planuojant 2027 m. administracinių mokėjimų biudžetą Švariojo vandenilio bendroji įmonė turėtų proaktyviai atsižvelgti į iki 2024 m. pabaigos jau sukauptų nepanaudotų administracinių asignavimų sumą;

e) visas turimas Lustų bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 1 062,8 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 835,7 mln. 2023 m.) ir 724,4 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 518,4 mln. EUR 2023 m.); taip pat atkreipia dėmesį į, kad, remiantis Lustų bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis pasiekė 99 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 67 % mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad kai kurios problemos išlieka, visų pirma, veiklos išlaidoms skirtų mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas – jis siekė 67 %, ir ypač žemas Skaitmeninės Europos programos mokėjimų įvykdymo lygis – 6 %; pažymi, kad bendroji įmonė pateikė paaiškinimą, tačiau labai apgailestauja dėl nuolat žemo įvykdymo lygio ir apskritai ragina bendrąją įmonę užtikrinti tinkamą visų jos biudžeto skirsnių vykdymo tempą;

f) visas turimas Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 222,9 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 227,4 mln. 2023 m.) ir 191,7 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 137,4 mln. EUR 2023 m.); pažymi, kad, remiantis Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis siekė 96 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 82 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad didelių problemų, susijusių su biudžeto vykdymo tempu, nebuvo;

g) visas turimas Europos geležinkelių bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 114,6 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 102,6 mln. 2023 m.) ir 120,8 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 120,3 mln. EUR 2023 m.); pažymi, kad, remiantis Europos geležinkelių bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis buvo 70 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 64 % – mokėjimų asignavimų atveju; pažymi, kad 2024 m. BĮ „EU-Rail“ aktyvaus veiklos biudžeto įvykdymo lygis buvo 99,9 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 87,9 % – mokėjimų asignavimų atveju; vis dėlto yra susirūpinęs dėl bendro žemo įvykdymo lygio; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą dėl šių žemų rodiklių, kad jie susiję su būtinybe išsaugoti biudžetą antrosios bangos pavyzdinių sričių projektams finansuoti, o jų dotacijų susitarimai bus pasirašyti 2026 m.; ragina bendrąją įmonę užtikrinti tinkamą visų jos biudžeto skirsnių įvykdymo tempą; ryšium su tuo pabrėžia, kad svarbu toliau remti bendrąją įmonę ir užtikrinti tinkamą jos veiklos vykdymą, atsižvelgiant į geležinkelių transporto pranašumus aplinkos apsaugos, žemės naudojimo, energijos suvartojimo ir saugos srityse;

h) visas turimas Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 307,1 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 1 136 mln. 2023 m.) ir 347,7 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 1 058 mln. EUR 2023 m.); pažymi, kad, remiantis Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis siekė 72 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 59 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad vis dar esama su biudžeto vykdymo tempu susijusių problemų; visų pirma pabrėžia, kad veiklos išlaidoms skirtų mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas – jis siekė 59 %; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą; atsižvelgdamas į tai, primena, kad dotacijų pagal programą „Europos horizontas“ mokėjimų vykdymo lygis 2024 m. sumažėjo iki 27 % (palyginti su 36 % 2023 m.), daugiausia dėl vėlavimų užbaigiant *ex ante* techninę ir finansinę paramos gavėjų ataskaitų kontrolę; taip pat pabrėžia, kad administracinėms išlaidoms skirtų mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas – jis siekė 61 %; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą, pateiktą rašytiniuose atsakymuose į pastabas Audito Rūmų ataskaitoje; atkreipia dėmesį į papildomą informaciją, kurią bendroji įmonė pateikė per klausymą Biudžeto kontrolės komitete, ir apskritai ragina ją užtikrinti tinkamą visų jos biudžeto skirsnių vykdymo tempą;

i) visas turimas Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 132,6 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 134,7 mln. 2023 m.) ir 132,8 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 122,9 mln. EUR 2023 m.); taip pat pažymi, kad, remiantis Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis pasiekė 99 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 96 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad didelių problemų, susijusių su biudžeto vykdymo tempu, nebuvo; vis dėlto atkreipia dėmesį į palyginti žemą administracinio biudžeto, t. y. skirto infrastruktūros ir veiklos išlaidoms, įvykdymo lygį, nes jis siekė 59 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 66 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir ragina bendrąją įmonę užtikrinti geresnį šios administracinio biudžeto dalies vykdymą;

j) visas turimas Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 224,6 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 136,4 mln. 2023 m.) ir 80,3 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 2,2 mln. EUR 2023 m.); pažymi, kad, remiantis Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis pasiekė 98 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 96 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad didelių problemų, susijusių su biudžeto vykdymo tempu, nebuvo; vis dėlto atkreipia dėmesį į žemą dalies administracinio biudžeto, t. y. skirto infrastruktūrai ir veiklos išlaidoms, įvykdymo lygį, jis siekė tik 37 %;

atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą ir ragina ją planuojant 2027 m. administracinių mokėjimų biudžetą imtis priemonių, kad būtų užtikrintas geresnis šios jos administracinio biudžeto dalies vykdymas, be kita ko, aktyviai atsižvelgiant į nepanaudotų administracinių asignavimų, kurie jau buvo sukaupti iki 2024 m. pabaigos, apimtį;

k) visas turimas Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centro biudžetas 2024 m. sudarė 313,3 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų ir 101,6 mln. EUR mokėjimų asignavimų; taip pat pažymi, kad, remiantis biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, bendrosios įmonės bendras biudžeto įvykdymo lygis laikotarpiu nuo 2024 m. rugsėjo 24 d., kai bendroji įmonė tapo finansiškai savarankiška, iki 2024 m. pabaigos pasiekė 90,5 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 82 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad didelių problemų, susijusių su biudžeto vykdymo tempu, nebuvo; vis dėlto atkreipia dėmesį į žemą dalies administracinio biudžeto, t. y. skirto pastatams, IT ir kt., įvykdymo lygį, jis siekė tik 27,1 % mokėjimų asignavimų atveju; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą ir ragina ją užtikrinti geresnį šios administracinio biudžeto dalies vykdymą;

l) visas turimas Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės biudžetas 2024 m. sudarė 811,8 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų (palyginti su 807 mln. 2024 m.) ir 693,7 mln. EUR mokėjimų asignavimų (palyginti su 631,5 mln. EUR 2023 m.); taip pat pažymi, kad, remiantis Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, jos bendras 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymo lygis pasiekė 92 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 93 % – mokėjimų asignavimų atveju, ir tai rodo, kad didelių problemų, susijusių su biudžeto vykdymo tempu, nebebuvo, palyginti su 2023 m., kai įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygis buvo 73 %; pažymi, kad pagerėjo veiklos išlaidų įgyvendinimo lygis – jis pasiekė 92 % įsipareigojimų asignavimų atveju ir 93 % mokėjimų asignavimų atveju, palyginti su 2023 m., kai veiklos išlaidoms skirtų įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygis buvo 70 %;

21. pabrėžia, kad visos bendrosios įmonės turi stiprinti savo vidaus finansų kontrolės ir skaidrumo sistemas, siekdamos užtikrinti, kad lėšos būtų skirstomos efektyviai ir laikantis Sąjungos strateginių tikslų;

22. pritaria Audito Rūmų išreikštam susirūpinimui dėl to, kad kai kurių bendrųjų įmonių asignavimų panaudojimo, vykdant veiklos ir administracinius biudžetus, lygis yra mažas; ragina atitinkamas bendrąsias įmones sparčiau priimti ir įgyvendinti taisomąsias priemones, visapusiškai laikantis Audito Rūmų rekomendacijų, kad būtų užkirstas kelias šių nustatytų trūkumų pasikartojimui; pabrėžia, kad susikaupus nepanaudotiems asignavimams sukuriamas grynųjų pinigų perteklius, kurio negalima perskirstyti kitoms Sąjungos veiklos sritims ir programoms; mano, kad nuolat didėjantis grynųjų pinigų perteklius atspindi biudžeto realumo ir programos įgyvendinimo pajėgumų trūkumus; ragina Komisiją reikalauti nuolat perteklių turinčias bendrąsias įmones pateikti metinį pertekliaus mažinimo planą, įskaitant išmatuojamas tarpines reikšmes ir aiškią sąsają su vėluojančio įgyvendinimo veiksniais; reiškia ypatingą susirūpinimą dėl to, kad:

a) Lustų bendrosios įmonės grynųjų pinigų perteklius 2024 m. padidėjo ir metų pabaigoje siekė 479 mln. EUR, palyginti su 438 mln. EUR 2023 m. pabaigoje; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės paaiškinimą; tačiau pakartoja savo raginimą Lustų bendrajai įmonei vengti panašių atvejų pasikartojimo ir palankiai vertina bendrosios įmonės nurodytus užmojus išspręsti šią problemą iki 2025 m.;

b) 2024 m. taip pat padidėjo Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės grynųjų pinigų perteklius ir metų pabaigoje siekė 904,7 mln. EUR, palyginti su 840,7 mln. EUR 2023 m. pabaigoje; atkreipia dėmesį į taisomąsias priemones, pradėtas įgyvendinti 2024 m.; vis dėlto pakartoja savo raginimą Europos našiosios kompiuterijos bendrajai įmonei racionalizuoti savo pastangas, kad būtų išvengta panašių atvejų pasikartojimo;

23. palankiai vertina tai, kad Netaršios aviacijos bendrosios įmonės sukauptas grynųjų pinigų perteklius sumažėjo nuo 237 mln. EUR 2023 m. pabaigoje iki 105 mln. EUR 2024 m. pabaigoje, t. y. sumažėjo 56 %; atkreipia dėmesį į paaiškinimą, kad likęs perteklius yra būtinas siekiant užtikrinti mokėjimų poreikių padengimą per pirmuosius keturis 2025 m. mėnesius; mano, kad tai yra teigiamas žingsnis siekiant pagerinti finansinį planavimą ir biudžeto vykdymą; pabrėžia, kad šis požiūris galėtų būti geras pavyzdys kitoms bendrosioms įmonėms, susiduriančioms su panašiais iššūkiais;

24. pritaria Audito Rūmų nurodytiems susirūpinimą keliantiems klausimams dėl nuolatinių vėlavimų mokėti narių įnašus tam tikrose bendrosiose įmonėse, ypač atsižvelgiant į riziką, kad kai kurios bendrosios įmonės gali pasiketi savo įnašų siektinų reikšmių; ragina atitinkamas bendrąsias įmones toliau įgyvendinti priemones, kad tokie atvejai nepasikartotų ateityje; primena, kad pasiekti įnašų siektinas reikšmes yra atitinkamų bendrųjų įmonių atsakomybė ir pareiga ir kad nesugebėjimas pasiekti įnašų siektinų reikšmių prieštarauja pagrindinei bendrųjų įmonių steigimo idėjai; konkrečiau yra susirūpinęs dėl:

a) Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendrosios įmonės padėties: jos narės Eurokontrolės veiklos įnašo siektina reikšmė pasiekta tik 70 % ir dėl to bendroji įmonė neturėjo planuotų įnašų, kad galėtų visiškai įgyvendinti savo programos „Horizontas 2020“ dalį; pažymi, kad Eurokontrolės įnašai taip pat buvo mažesni už 2024 m. dėl programos „Europos horizontas“ siektiną reikšmę ir sudarė tik 16 % 500 mln. EUR siektinos reikšmės; pritaria Audito Rūmų rekomendacijai, kad Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė turėtų bendradarbiauti su Eurokontrole, kad būtų galima padidinti jos įnašus ir kasmet stebėti pažangą;

b) Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendrosios įmonės padėties: 2024 m. pabaigoje prisidedančių partnerių įnašų grynaisiais pinigais lygis buvo labai mažas – 15,6 mln. EUR, ir tai sudaro 4 % 400 mln. EUR siektinos reikšmės; pažymi, kad dėl dabartinio įnašų trūkumo gali gerokai sumažėti bendrosios įmonės veiklos sverto poveikis, taigi kilti pavojus jos programos tikslų įgyvendinimui; pritaria Audito Rūmų rekomendacijai, kad Visuotinės sveikatos EDCTP3 bendroji įmonė turėtų parengti išsamų veiksmų planą, kuriuo būtų siekiama nustatyti ir pritraukti papildomus partnerius iš Europos ir už jos ribų, kad būtų sustiprinti jos mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumai, užtikrinti tolesni finansiniai įnašai ir pasiekti programos tikslai;

c) Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės padėties, nes ji, palyginti su ankstesniais metais, nepagerėjo ir privačių narių įnašai pagal programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą 2024 m. pabaigoje išliko nepakitę ir sudarė 0,3 % 2021–2027 m. DFP siektinos reikšmės – 900 mln. EUR; dar kartą pabrėžia, kad įnašų siektinų reikšmių pasiekimas turėtų būti laikomas bendrosios įmonės pareiga; pakartoja praėjusiais metais pateiktą rekomendaciją, kad Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė glaudžiai bendradarbiautų su Komisija iš naujo vertinant dabartinį privačiųjų narių įnašų siektiną reikšmę pagal programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą, kad būtų užtikrintas įgyvendinamumas; ragina Komisiją iš naujo įvertinti dabartinę siektiną reikšmę ir palankiai vertina šiuo klausimu vykstantį procesą;

Viešieji pirkimai ir konkursai

25. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai savo 2024 m. ataskaitoje nenurodė konkrečių problemų, susijusių su viešaisiais pirkimais ir konkursais; vis dėlto pabrėžia viešųjų pirkimų kaip priemonės, padedančios siekti politikos tikslų, pavyzdžiui, strateginio savarankiškumo, inovacijų, aplinkos ir socialinės darbotvarkės, konkurencingumo ir teisinio tikrumo, svarbą; ragina bendrąsias įmones savo viešuosiuose pirkimuose labiau atsižvelgti į strateginius kriterijus, susijusius su socialine atsakomybe, tvarumu visą gyvavimo ciklą, tiekimo saugumu, kibernetinio saugumo patikimumu, atsparumu ir inovaciniais pajėgumais; palankiai vertina tai, kad tam tikros bendrosios įmonės jau taiko tokią praktiką (pvz., Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė, kuri 2024 m. įtraukė tvarumo reikalavimus į daugiau nei 50 % savo viešųjų pirkimų);

26. palankiai vertina bendrųjų įmonių tarporganizacines iniciatyvas viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo srityje bendro intereso ir naudojimo klausimais, kuriomis buvo skatinamas ekonomiškai efektyvus turimų išteklių naudojimas ir padidinta jų derybinė galia;

27. ragina visas bendrąsias įmones stiprinti savo veiksmus, kuriais siekiama skatinti lyčių lygybę visais lygmenimis, kad būtų galima integruoti lyčių pusiausvyrą į visą veiklą, susijusią su viešaisiais pirkimais, dotacijomis ir konkursais, laikantis nuopelnų, kompetencijos ir lygių galimybių principų, kartu užtikrinant, kad priimant sprendimus dėl atrankos ir finansavimo būtų tinkamai atsižvelgiama į veiksmingumą;

28. primygtinai ragina visas bendrąsias įmones visose viešųjų pirkimų ir dotacijų procedūrose atsižvelgti į geografinę pusiausvyrą, kartu išsaugant konkurenciją, kokybę ir kompetenciją, ir tinkamai pagrįsti atvejus, kai nėra pasiektas tinkamas paskirstymas; ragina ypatingą dėmesį skirti valstybėms narėms ir regionams, kurių pajamų lygis yra mažesnis arba inovaciniai pajėgumai yra riboti, siekiant remti šias sritis ir užtikrinti, kad bendrosios įmonės prisidėtų prie vystymosi skirtumų mažinimo, kartu užtikrinant, kad technologinė ir energetikos pertvarka būtų vykdoma sąžiningai ir teisingai, taip pat išsaugant regioninę sanglaudą; pabrėžia, kad finansavimu ir toliau turėtų būti kuriama aiški Europos pridėtinė vertė, ypatingą dėmesį skiriant MVĮ;

29. pabrėžia, kad reikia užtikrinti sąžiningą ir teisingą bendrųjų įmonių finansavimo geografinį paskirstymą, ypatingą dėmesį skiriant regionams, kurių inovaciniai pajėgumai yra mažesni, ir MVĮ, kartu išsaugant atvirą konkurenciją ir užtikrinant, kad finansuojamais projektais būtų kuriama aiški Europos pridėtinė vertė;

Darbuotojų gerovė, įdarbinimas ir lyčių pusiausvyra

30. nerimauja dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės personalo komplektavimo padėties, ypač dėl lėto įdarbinimo proceso, ir ragina bendrąją įmonę supaprastinti savo procedūras, kad būtų greitai užpildytos visos laisvos darbo vietos;

31. atkreipia dėmesį į Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės darbuotojų nepasitenkinimą, kuris paaiškėjo neseniai atlikus darbuotojų apklausą, ir į jo poveikį darbuotojų gerovei; pabrėžia, kad darbuotojai turėtų turėti galimybę dirbti fiziniu ir psichologiniu požiūriu saugioje aplinkoje; taip pat pabrėžia, kad svarbu išlaikyti institucines žinias; atsižvelgdamas į tai, su apgailestavimu pažymi, kad bendroji įmonė tebėra labai priklausoma nuo išorės paslaugų teikėjų; ragina bendrąją įmonę nedelsiant imtis priemonių abiem klausimams spręsti;

32. dar kartą ragina visose bendrosiose įmonėse taikyti nuoseklią ir sąžiningą personalo politiką, kuria užtikrinamos įtraukios darbo sąlygos, karjeros galimybės, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra bei parama psichikos sveikatai; palankiai vertina lanksčių darbo sąlygų taikymą ir pabrėžia, kad jomis turėtų būti siekiama užtikrinti organizacinį lankstumą, atitinkantį bendrųjų įmonių personalo poreikius; primygtinai ragina gerinti gebėjimą pritraukti itin aukštos kvalifikacijos specialistus, kartu užtikrinant deramas ir stabilias darbo sąlygas ir skatinant skaidrias galimybes siekti karjeros įmonės viduje;

33. palankiai vertina bendrųjų įmonių pažangą gerinant duomenų apie lyčių pusiausvyrą ir geografinį pasiskirstymą tarp darbuotojų ir valdymo struktūrų kokybę ir prieinamumą; pabrėžia, kad teikiant geresnius duomenis didinamas atskaitingumas ir sudaromos sąlygos imtis tikslingesnių veiksmų, siekiant skatinti įvairovę, užtikrinti teisingą narių atstovavimą ir remti sveiką ir produktyvią darbo aplinką visose bendrosiose įmonėse;

34. ragina visas bendrąsias įmones skatinti subalansuotą lyčių atstovavimą vadovaujamose ir su sprendimų priėmimu susijusiose pareigose, visapusiškai laikantis kompetencija grindžiamų atrankos procedūrų, ir proporcingai bei skaidriai stebėti pažangą; pabrėžia, kad svarbu spręsti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo problemą ir skatinti lygias karjeros galimybes; pabrėžia, kad svarbu spręsti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo problemą ir skatinti lygias karjeros galimybes; atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į teigiamus pokyčius Europos našiosios kompiuterijos bendrojoje įmonėje, kurioje 72,5 % darbuotojų yra moterys, 27,5 % – vyrai, ir kurios išplėstinę vadovybę sudaro 40 % vyrų ir 60 % moterų;

35. pabrėžia, kad bendrosios įmonės turi užtikrinti, jog finansuojami projektai atitiktų taikomus socialinius ir darbo standartus, prisidėtų prie tvaraus ekonomikos augimo, inovacijų, konkurencingumo ir aukštos kokybės užimtumo Sąjungoje ir būtų suderinti su teisingos pertvarkos principais;

36. primygtinai ragina bendrąsias įmones plėtoti struktūrinį bendradarbiavimą su Europos universitetais, siekiant pagerinti ryšius su jaunaisiais absolventais ir sustiprinti jų ateities įdarbinimo galimybes; be to, ragina bendrąsias įmones skatinti universitetų, mokslinių tyrimų ir profesinį judumą ir įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama plėtoti žmogiškąjį kapitalą, visų pirma jaunų darbuotojų, inžinierių ir tyrėjų, be kita ko, integruojant investicinius projektus į švietimą, mokymą ir mokymąsi darbo vietoje, siekiant užtikrinti tvarias inovacijas, darbo jėgos tęstinumą ir ilgalaikį Europos ekonomikos konkurencingumą;

Valdymo ir kontrolės sistemos

37. palankiai vertina Audito Rūmų darbą, susijusį su mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrųjų įmonių veiklos išlaidų tikrinimu, kuris apėmė 33 atsitiktinai atrinktus 2024 m. dotacijų susitarimų sandorius (tarpinius arba galutinius mokėjimus ir avansų išmokėjimus) galutinių naudos gavėjų lygmeniu; yra susirūpinęs dėl šio tikrinimo rezultatų, kurie parodė, kad buvo nuolat daromos sistemingos klaidos; pažymi, kad šios klaidos daugiausia susijusios su naudos gavėjų neteisingai deklaruotomis personalo išlaidomis, įskaitant valandinių ar dienos įkainių apskaičiavimą,

netiesioginių išlaidų įtraukimą į vieneto įkainius, subrangos išlaidų kaip personalo išlaidų deklaravimą ir netinkamų finansuoti įrangos išlaidų įtraukimą; ragina bendrąsias įmones šiuos trūkumus ištaisyti; be to, ragina Komisiją ir Bendrąją audito tarnybą pateikti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai konsoliduotą pagrindinių pasikartojančių su personalo išlaidomis susijusių klaidų visose bendrosiose įmonėse priežasčių analizę ir patvirtinti suderintas prevencines gaires, padėti atlikti tikslines didelės rizikos naudos gavėjų *ex ante* patikras ir finansines pataisas, kai nustatomos panašios klaidos;

38. palankiai vertina Audito Rūmų atliktą Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės išlaidų tyrimą, kurio metu buvo patikrinta 30 atsitiktinai atrinktų sandorių; pažymi, kad Audito Rūmai nustatė atvejį, kai vykdant naują viešųjų pirkimų procedūrą nebuvo atsižvelgta į esminį dviejų pastatų sutarčių pakeitimą; ragina Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymosi bendrąją įmonę užtikrinti, kad dėl esminių sutarčių pakeitimų būtų sistemingai atliekamas pakartotinis viešųjų pirkimų vertinimas, be kita ko, atliekama teisinė peržiūra ir paskelbiamas aiškus pagrindimas, ir pranešti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai apie taisomąsias priemones, kurių imtasi;

39. reiškia susirūpinimą dėl Audito Rūmų pastebėjimo, kad iki 2024 m. gruodžio mėn. tik keturios bendrosios įmonės (Europos geležinkelių bendroji įmonė, Netaršios aviacijos bendroji įmonė, Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė ir Lustų bendroji įmonė) parengė rizika grindžiamą kontrolės sistemą, skirtą dotacijų mokėjimams pagal programą „Europos horizontas“, nepaisant to, kad numatomas tokių mokėjimų padidėjimas; primena, kad tvirta, sisteminga ir centralizuota rizika grindžiama kontrolės sistema yra būtina siekiant užtikrinti išankstinę didelės rizikos naudos gavėjų kontrolę, veiksmingą tolesnių veiksmų dėl audito pastebėjimų vykdymą ir patikimas direktoriaus patikinimo deklaracijas; pabrėžia, kad audito ir kontrolės darbas turėtų būti sutelktas į didesnės finansinės ir veiklos rezultatų rizikos sritis, o mažos rizikos pasikartojančioms operacijoms turėtų būti taikomi supaprastinto tikrinimo metodai; pabrėžia, kad toks požiūris gali pagerinti patikimumo lygį ir gerokai sumažinti naudos gavėjams ir dalyvaujančioms valstybėms tenkančią administracinę naštą; ragina visas likusius bendrąsias įmones užbaigti kurti ir įgyvendinti rizika grindžiamą programos „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programos dotacijų mokėjimų kontrolės sistemą, įskaitant: i) aiškų naudos gavėjų ir projektų rizikos vertinimą balais; ii) intensyvesnę *ex ante* kontrolę didelės rizikos atvejais; iii) sistemingą *ex post* audito rezultatų grįžtamąją informaciją būsimam kontrolės planavimui ir iv) nuoseklų ataskaitų teikimą vykdomojo direktoriaus patikinimo pareiškime;

40. reiškia susirūpinimą dėl to, kad Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės rizikos valdymo sistema nepakankamai atspindi esminę riziką, kylančią dėl 2024 m. ITER atskaitos scenarijų peržiūros, įskaitant su žmogiškaisiais ištekliais susijusį horizontalųjį poveikį; pažymi, kad bendrosios įmonės IT rizikos valdymo priemonėje trūksta išsamios ir naujausios informacijos apie pagrindinę riziką, įskaitant dažnumą, tikimybę ir finansinį poveikį, ir tai riboja vadovybės galimybes kiekybiškai įvertinti riziką ir nustatyti veiksmingas rizikos mažinimo priemones; ragina bendrąją įmonę spręsti tas problemas, laiku įgyvendinant tinkamas priemones;

Sukčiavimas, etika ir interesų konfliktai

41. palankiai vertina tai, kad nė vieno iš Audito Rūmų 2024 m. nustatytų faktų atveju nereikėjo pranešti apie įtariamą sukčiavimą Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) ar Europos prokuratūrai;

42. atkreipia dėmesį į bendrųjų įmonių pateiktą informaciją apie jų veiklą, susijusią su sukčiavimo prevencija, nustatymu ir šalinimu; ragina bendrąsias įmones stiprinti bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija su OLAF ir prireikus su Europos prokuratūra, įskaitant sistemingą įtariamų sukčiavimo atvejų perdavimą, stiprinti *ex ante* ir *ex post* kontrolę dotacijų valdymo, išlaidų deklaracijų, viešųjų pirkimų ir rezultatų tikrinimo srityse, nuosekliai ir nedelsiant taikyti taisomąsias priemones ir vykdyti finansinį susigrąžinimą, sykiu įgytą patirtį integruoti į būsimas procedūras; ir teikti metines išsamias ataskaitas dėl kovos su sukčiavimu priemonių veiksmingumo, pagrįstas aiškiais kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais;

43. pažymi, kad 2021–2027 m. bendrosios įmonės valdo 38,5 mlrd. EUR, t. y. daugiau nei dvigubai, palyginti su ankstesniu laikotarpiu valdyta suma, ir pabrėžia, kad tokiems dideliems ištekliams reikia griežtos rezultatų stebėsenos, kad būtų užtikrintas ekonominis naudingumas; ragina bendrąsias įmones patvirtinti bendrą veiklos rezultatų ir poveikio vertinimo sistemą, užtikrinant, kad būtų teikiamos ataskaitos apie rezultatus, susijusius ne vien su finansinių taisyklių laikymusi; pabrėžia, kad veiksmingą veiklos rezultatų priežiūrą turi papildyti aukšto lygio bendrųjų įmonių veiklos skaidrumas ir jų valdymo organų narių interesų konfliktų apsaugos priemonės;

atsižvelgdamas į tai, primygtinai ragina sistemingai skelbti valdymo organų narių interesų deklaracijas, apimančias visus finansinius, profesinius ar asmeninius ryšius su subjektais, kurie naudojasi bendrųjų įmonių finansavimu; ragina nustatyti veiklos pertraukos laikotarpį vyresniesiems darbuotojams prieš pradedant eiti naujas pareigas remiamose organizacijose ir reikalauja, kad moksliniai komitetai, nepriklausomi ekspertai ir vertinimo komiteto nariai tinkamai pasirašytų deklaracijas dėl interesų konflikto nebuvimo;

Susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąja įmone ir Europos našiosios kompiuterijos bendrąja įmone

44. atkreipia dėmesį į tai, kad, be pirmiau nurodytų klausimų, didesnį dėmesį reikėtų skirti toliau nurodytiems konkretiems klausimams, susijusiems su Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąja įmone ir Europos našiosios kompiuterijos bendrąja įmone;

45. pripažįsta, kad ITER yra precedento neturinčio masto ir užmojo projektas, kuriame dalyvauja 35 tarptautiniai partneriai ir kuriame Sąjunga, kaip priimančioji ir didžiausia paramos teikėja, atlieka pagrindinį vaidmenį įgyvendinant ilgalaikę Europos energetikos viziją ir užtikrinant lyderystę mokslo srityje; pabrėžia, kad 2024 m. birželio mėn. ITER organizacija ITER tarybai pateikė peržiūrėtą projekto planą, kuriame buvo numatyti nauji atskaitos scenarijai, pakeičiantys 2016 m. patvirtintus scenarijus, surinkimo etapo pabaiga buvo atidėta nuo 2025 m. (pirmoji plazma) iki 2035 m. (mokslinių tyrimų veiklos pradžia), o bendras projekto užbaigimo terminas buvo pratęstas nuo 2042 iki 2059 m.; pažymi, kad todėl Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės įsipareigojimai dėl ITER įgyvendinimo padidės nuo 21,6 mlrd. EUR iki 25,8 mlrd. EUR 2024 m. vertėmis, o tai reiškia, kad Euratomas ir Prancūzija turės papildomai skirti 4,2 mlrd. EUR į bendrosios įmonės veiklos biudžetą; su susirūpinimu pažymi, kad ITER taryba dar oficialiai nepatvirtino pagal ITER-IO 2024 m. liepos mėn. pasiūlytus peržiūrėtus ITER atskaitos scenarijus numatomo išlaidų padidėjimo; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad, siekiant išlaikyti Sąjungos lyderystę branduolių sintezės mokslinių tyrimų srityje, reikia laiku ir visapusiškai įforminti ir įgyvendinti peržiūrėtus ITER ataskaitos scenarijus;

46. pritaria Audito Rūmų išreikštiems susirūpinimą keliantiems klausimams, kad dėl pasiūlyto peržiūrėto ITER atskaitos scenarijaus iš esmės padidėtų Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrajai įmonei gresianti techninė, teisinė ir finansinė rizika; pažymi, kad ilgalaikiam projekto tvarumui gali pakenkti nuolatiniai pagrindinių etapų vėlavimai ir didėjantis trečiųjų valstybių branduolinės sintezės iniciatyvų konkurencingumas, dėl to gali sumažėti ITER svarba ir lyderystė; pabrėžia, kad išlieka didelis teisinis ir valdymo netikrumas, ypač dėl to, kad nariai gali atsisakyti pratęsti ITER susitarimą po 2042 m. arba kad Prancūzijos dekretas dėl prieglobos gali netekti galios prieš pradedant eksploatuoti reaktorių, ir tai kelia su teisiniu aiškumu ir atskaitomybe susijusią riziką; be to, susirūpinęs pažymi, kad numatytų techninių pakeitimų mastas galėtų turėti didelį poveikį projekto novatoriškumui ir ekonominiam gyvybingumui; mano, kad šias problemas dar labiau apsunkina didėjantis finansinis spaudimas, nes dėl didesnių įnašų sumų, kurių reikalaujama iš Sąjungos ir Prancūzijos, kyla abejonių, ar tokį finansavimą bus galima išlaikyti pagal būsimas DFP arba jį galės išlaikyti priimančioji valstybė; todėl pabrėžia, kad reikia užtikrinti griežtą finansinį planavimą, tvirtą ir nuoseklų valdymą, griežtą bendrosios įmonės priežiūrą ir numatyti aiškius veiklos rezultatų rodiklius, sustiprinti rizikos valdymą ir nuolat gerinti padėtį bendrosios įmonės, ITER organizacijos ir Sąjungos biudžeto valdymo institucijos tarpusavio atskaitomybės ir skaidrumo srityje; pabrėžia, kad reikia toliau stiprinti išlaidų kontrolę, finansavimą pagal etapus ir nepriklausomą veiklos rezultatų priežiūrą, taip pat spręsti teisinio netikrumo problemą nustatant privalomus įsipareigojimus dėl sistemos po 2042 m. ir priimančiosios valstybės pareigas; pabrėžia, kad, atsižvelgiant į ITER projekto mastą, trukmę ir sąnaudų išaugimą, tolesnis Sąjungos finansavimas turi būti vertinamas ne tik pagal techninius orientyrus, bet ir pagal alternatyviuosius kaštus ir klimato srities papildomumą, kad būtų užtikrinta Europos pridėtinė vertė ir strateginis savarankiškumas;

47. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų rekomendaciją, kad Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė turėtų gerinti savo rizikos valdymo veiksmingumą. be kita ko, stiprindama savo rizikos valdymo IT priemonę, kad turėtų visą informaciją apie visą pagrindinę riziką, susijusią su 2024 m. atskaitos scenarijais; pabrėžia bendrą bendrosios įmonės strateginio valdymo svarbą siekiant užtikrinti, kad ITER išliktų svarbus moksliniu ir ekonominiu požiūriu, sistemingai lyginant pažangą su pasauliniais konkurentais ir užtikrinant inovacinius pajėgumus pagal tvarų ilgalaikio finansavimo modelį; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad reikia restruktūrizuoti bendrąją įmonę ir perskirstyti žmogiškuosius išteklius, sumažinti neproporcingą naudojimąsi išorės paslaugų teikėjais, užtikrinti geresnį išteklių planavimą ir valdymą pagal bendrosios įmonės etikos sistemą;

48. atkreipia dėmesį į konkrečius opius klausimus, susijusius su Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąja įmone, atsižvelgiant į tolesnį Rusijos dalyvavimą, ir atkreipia dėmesį į Parlamento Biudžeto kontrolės komitete vykusio klausymo metu pateiktus paaiškinimus dėl apsaugos priemonių, kurių imtasi siekiant sumažinti susijusią teisinę, saugumo ir strateginę riziką; pakartoja raginimą bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais, pavyzdžiui, Rusija, laikytis didžiausio budrumo, visapusiškai laikantis galiojančių Sąjungos ribojamųjų priemonių;

49. pakartoja susirūpinimą dėl to, kad Rusija toliau dalyvauja ITER projekte; ragina Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę užtikrinti griežtą ir visišką Sąjungos sankcijų Rusijai taikymą, įskaitant apribojimus įsigyti komponentus, kuriuos Europa tiekia ITER; ragina Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę kuo labiau sumažinti visą likusią priklausomybę nuo Rusijos ir vengti bet kokių dvišalių kontaktų ir įsipareigojimų su ja, kurie galėtų pakenkti Sąjungos strateginiams interesams ir vertybėms; su pasitenkinimu pažymi, kad Rusija per pastaruosius dvejus metus neperėmė pirmininkavimo ITER tarybai, nors pagal pirmininkavimo rotacijos principą turėjo tai padaryti; su pasitenkinimu pažymi, kad ITER susitarimo intelektinės nuosavybės taisyklėmis garantuojama, kad projektas turėtų visus intelektinius išteklius, reikalingus sėkmingam vystymui ir veikimui, užtikrinant visišką nepriklausomybę nuo Rusijos intelektinės nuosavybės teisių; pažymi, kad Rusija įvykdė visus savo įnašus natūra pagal ITER susitarimą; pabrėžia, kad, norint pasiekti visišką technologinį suverenumą, Sąjungos bendrųjų įmonių veikla turėtų būti prisidedama prie tiekimo grandinių įvairinimo;

50. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų rekomendaciją, kad Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė turėtų stiprinti savo rizikos valdymo sistemą, atsižvelgdama į visą horizontaliąją riziką, susijusią su 2024 m. atskaitos scenarijais;

51. dar kartą reiškia gilų susirūpinimą dėl šių žmogiškųjų išteklių valdymo trūkumų, nustatytų Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrojoje įmonėje:

   a) neseniai atliktas darbuotojų nuomonės tyrimas atskleidė, kad darbuotojai mano, jog organizacijoje plačiai paplitę tarpasmeniniai konfliktai (77 % respondentų), psichologinis smurtas (9,9 % respondentų), seksualinis priekabiavimas (7,3 % respondentų) ir fizinis smurtas (4,7 % respondentų); ragina bendrąją įmonę rimtai atsižvelgti į tyrimo rezultatus ir nedelsiant imtis konkrečių veiksmų, kad būtų išspręsta ši padėtis; pabrėžia darbuotojų gerovės svarbą;

   b) bendroji įmonė ir toliau priklauso nuo išorės paslaugų teikėjų: 2024 m. tokių teikėjų buvo 313, o statutinių darbuotojų – 438; palankiai vertina bendrosios įmonės priimtas priemones, įskaitant 2024 m. priimtą politiką, kuria reglamentuojama išorės paslaugų teikėjų apibrėžtis, planavimas ir naudojimasis paslaugomis, taip pat 2025 m. sprendimą centralizuoti jų koordinavimą ir valdymą, kuris šiuo metu yra įgyvendinamas; ragina bendrąją įmonę toliau informuoti apie pažangą savo metinėse veiklos ataskaitose;

52. dar kartą reiškia susirūpinimą dėl įdarbinimo padėties Europos našiosios kompiuterijos bendrojoje įmonėje, kurioje iki 2023 finansinių metų pabaigos buvo sukurti 39 papildomi etatai, kad būtų galima panaudoti pagal dabartinę DFP gautas dideles lėšas, tačiau 2024 m. pabaigoje 14 iš 39 darbo vietų vis dar buvo laisvos; ragina Europos našiosios kompiuterijos bendrąją įmonę imtis priemonių, kad kuo greičiau pasiektų savo įdarbinimo tikslą, nes nuolatinis darbas neturint pakankamai darbuotojų gali trukdyti jai įgyvendinti savo veiklą ir pasiekti tikslus;

53. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti skaitmeninį suverenumą Sąjungos finansuojamuose moksliniuose tyrimuose; šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į itin svarbų Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės, Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centro, Lustų bendrosios įmonės ir Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendrosios įmonės vaidmenį, jos turėtų teikti pirmenybę projektams, kuriais stiprinamas Sąjungos savarankiškumas puslaidininkių, dirbtinio intelekto ir kibernetinio saugumo srityse; ragina Komisiją užtikrinti, kad bendrųjų įmonių remiamais projektais: i) būtų išvengta pernelyg didelės priklausomybės nuo trečiųjų valstybių ypatingos svarbos technologijų tiekėjų; ii) būtų veiksmingai stiprinamas Sąjungos pramonės atsparumas ir strateginis savarankiškumas ir iii) būtų aktyviai remiama vidaus mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumų plėtra strateginiuose skaitmeniniuose sektoriuose;

54. dar kartą reiškia susirūpinimą dėl to, kad 2024 m. Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės dotacijų mokėjimų pagal programą „Horizontas 2020“ biudžeto įvykdymo lygis dar labiau sumažėjo iki 27 %, palyginti su 36 % 2023 m.; pažymi, kad 2024 m. įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų, skirtų investavimo veiklai pagal Skaitmeninės Europos programą, įvykdymo lygis išliko labai žemas – atitinkamai 22 ir 19 %, palyginti su 89 ir 18 % 2023 m.; atkreipia dėmesį į Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės pateiktą paaiškinimą, tačiau ragina ją užtikrinti tinkamą visų jos veiklos biudžeto dalių vykdymą;

55. atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Audito Rūmų ataskaita, Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės privačių narių įnašai į programą „Horizontas 2020“ tebėra nedideli; jų įnašai natūra į veiklos vykdymą siekė tik 20,0 mln. EUR, o tai yra gerokai mažiau nei 420,0 mln. EUR minimalus įnašas, nustatytas bendrosios įmonės steigimo reglamente; primena, kad reikia keisti bendrosios įmonės finansavimo tvarką, kuria ribojamos bendrosios įmonės galimybės užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą su privačiuoju sektoriumi ir trukdoma tinkamai įvertinti privačiojo sektoriaus įnašą į bendrosios įmonės tikslų įgyvendinimą;

Pastabos dėl tolesnių veiksmų, susijusių su bendrosiomis įmonėmis po ankstesnės biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros

56. palankiai vertina tai, kad bendrosios įmonės parengė tolesnių veiksmų ataskaitą, reaguodamos į Parlamento rezoliucijas su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimų dėl bendrųjų įmonių 2023 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį; pažymi, kad šiose ataskaitose pakankamu mastu išdėstytos bendrųjų įmonių nuomonės dėl problemų, kurias akcentavo Parlamentas;

57. palankiai vertina tai, kad Audito Rūmų ataskaitoje taip pat pateikiama tolesnių veiksmų, kurių bendrosios įmonės ėmėsi atsižvelgdamos į ankstesnes Audito Rūmų paskelbtas pastabas ir rekomendacijas dėl veiksmų, analizė; šiuo atžvilgiu pažymi, kad iki 2024 m. pabaigos buvo atsižvelgta į mažiau nei pusę ankstesnių metų pastabų: į 18 pastabų iš 44 atsižvelgta, į 26 dar neatsižvelgta; kalbant apie Audito Rūmų 2021–2023 m. laikotarpio rekomendacijas, pasakytina, kad dauguma jų buvo įgyvendintos bent iš dalies; be to, kalbant apie keturias rekomendacijas, kurių įgyvendinimo terminas buvo 2024 m., pasakytina, kad visos bendrosios įmonės visiškai įgyvendino dvi rekomendacijas, kelios bendrosios įmonės visiškai įgyvendino vieną rekomendaciją ir kelios ją įgyvendino iš dalies, ir viena rekomendacija buvo įgyvendinta iš dalies; iš likusių aštuonių rekomendacijų, kurių įgyvendinimo terminai yra vėlesni, viena rekomendacija buvo visiškai įgyvendinta, šešios – iš dalies įgyvendintos, o viena dar neįgyvendinta, nes tai priklauso nuo Komisijos; ragina visas bendrąsias įmones toliau įgyvendinti Audito Rūmų rekomendacijas ir teikti pažangos ataskaitas Audito Rūmams ir Europos Parlamentui;

Raginimas imtis tolesnių veiksmų

58. ragina kiekvieną bendrąją įmonę, kurios 2024 finansinių metų biudžeto įvykdymas svarstomas, parengti atskirą tolesnių veiksmų ataskaitą dėl visų veiksmų, kurių imtasi siekiant išspręsti konkrečias šioje rezoliucijoje nurodytus klausimus, ir ne vėliau kaip 2026 m. rugsėjo 30 d. tą tolesnių veiksmų ataskaitą, pasirašytą bendrosios įmonės (vykdomojo) direktoriaus, pateikti Europos Parlamentui;

59. pabrėžia, kad tolesnių veiksmų ataskaitose gali būti atspindėtos bendrųjų įmonių bendros nuomonės dėl šios rezoliucijos ir kitų biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai svarbių klausimų; ragina bendrąsias įmones kruopščiai parengti šias ataskaitas, kad jos apimtų visus Europos Parlamento iškeltus klausimus dėl jų veiklos, ir tai daryti bendradarbiaujant bei laikantis patikimumo principo.